Yargıtay 9. HD E.2026/2059 K.2026/1989 (05.03.2026)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

9. Hukuk Dairesi 2026/2059 E. , 2026/1989 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 26. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2025/1539 E., 2025/1914 K.

İLK DERECE MAHKEMESİ : İstanbul 4. İş Mahkemesi

SAYISI : 2024/409 E., 2025/205 K.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; üyelik fişlerinin sendika tarafından müvekkiline verilmediğini, ... (Bakanlık) tarafından işçi sayısının hatalı belirlendiğini, müvekkiline ait bir kısım işyerlerinin yetki tespitinde dikkate alınması gerekirken alınmadığını, gerekli sayısal çoğunluğun sağlanmadığını, tespitin hatalı olduğunu belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle ... Çalışma Genel Müdürlüğünün 04.11.2021 tarihli ve 56967 sayılı yetki tespitinin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı Bakanlık vekili cevap dilekçesinde; Kurum işleminde herhangi bir isabetsizlik bulunmadığını, kayıtların prosedür dosyasında belli olduğunu ve diğer iddiaların doğru olmadığını belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini talep istemiştir.

2. Davalı ... (Sendika) vekili cevap dilekçesinde; ... Çalışma Genel Müdürlüğü nezdindeki işlem dosyasından ve dava konusu yetki tespiti yazısından da anlaşılacağı üzere hem başvuruda hem de yetki tespitinde yetkinin işletme düzeyinde olduğunu, işletmeye davacı Şirketin hangi işyerlerinin dâhil edildiğinin son derece açık bir şekilde görüldüğünü, davacının müvekkili Sendikanın örgütlendiği metal işkolunda birden fazla işyerinde faaliyet gösterdiğini, Bakanlık tarafından yapılmış çoğunluk hesabının bu işyerlerinden metal işkolunda çalışan üye sayısına göre tespit edildiğini, davacı işverenliğin bu yöndeki itirazlarının yerinde olmadığını belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini talep istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davalı Sendikanın toplu iş sözleşmesi yapabilmek için gerekli sayısal çoğunluğu sağladığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; İlk Derece Mahkemesi kararının isabetli olduğu gerekçesiyle başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde; dava dilekçesinde belirttiği ve istinaf dilekçesinde tekrarladığı sebepleri ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) 41 ve devamı maddeleri kapsamında yetki tespitine itiraz istemine ilişkindir.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) "Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı" kenar başlıklı 53/1 hükmü şöyledir: "İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler."

6356 sayılı Kanun'un "Yetki" kenar başlıklı 41. maddesinin 1. fıkrası şöyledir:

"Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarıdan fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması hâlinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir."

6356 sayılı Kanun'un "Yetki tespiti için başvuru" kenar başlıklı 42. maddesi şöyledir:

"(1) Toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen işçi sendikası Bakanlığa başvurarak yetkili olduğunun tespitini ister. İşveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren de Bakanlığa başvurarak yetkili işçi sendikasının tespitini isteyebilir.

(2) Bakanlık, kayıtlarına göre başvuru tarihi itibarıyla bir işçi sendikasının yetkili olduğunu tespit ettiğinde, başvuruyu, işyeri veya işletmedeki işçi ve üye sayısını, o işkolunda kurulu işçi sendikaları ile taraf olacak işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene altı iş günü içinde bildirir.

(3) İşçi sendikasının yetki şartlarına sahip olmadığının ya da işyerinde yetki şartlarına sahip bir işçi sendikasının bulunmadığının tespiti hâlinde, bu bilgiler sadece başvuruyu yapan tarafa bildirilir.

(4) Sigortalılığın başlangıcı ile sona ermesine ilişkin bildirimlerden yasal süresi içinde ... Kurumuna yapılmayanlar, yetkili işçi sendikasının tespitinde dikkate alınmaz.

(5) Yetki tespiti ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir."

6356 sayılı Kanun'un "Yetki itirazı" kenar başlıklı 43. maddesi şöyledir:

"(1) Kendilerine 42 nci madde uyarınca gönderilen tespit yazısını alan işçi veya işveren sendikaları veya sendika üyesi olmayan işveren; taraflardan birinin veya her ikisinin yetki şartlarına sahip olmadığı veya kendisinin bu şartları taşıdığı yolundaki itirazını, nedenlerini de göstererek yazının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren altı iş günü içinde mahkemeye yapabilir.

(2) İtiraz dilekçesi görevli makama kayıt ettirildikten sonra mahkemeye verilir. Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin yüzde birinden daha az üyesi bulunan işçi sendikası, yetki itirazında bulunamaz.

(3) İtiraz dilekçesinde veya ekinde somut delillerin yer almaması hâlinde itiraz incelenmeksizin reddedilir. İşçi ve üye sayılarının tespitinde maddi hata ve süreye ilişkin itirazları mahkeme altı iş günü içinde duruşma yapmaksızın kesin olarak karara bağlar. (Değişik cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bunların dışındaki itirazlar için mahkeme, duruşma yaparak karar verir ve bu karar hakkında istinaf yoluna başvurulması hâlinde bölge adliye mahkemesi bir ay içinde kararını verir. (Ek cümle: 12/10/2017-7036/34 md.) Bu

karara karşı temyiz yoluna başvurulması hâlinde Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

(4) 42 nci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca kendisine yetki şartlarına sahip olmadığı bildirilen işçi sendikası, altı iş günü içinde yetkili olup olmadığının tespiti için dava açabilir. Mahkeme açılan davayı o işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birini üye kaydeden işçi sendikaları ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işverene de bildirir. Mahkeme davayı iki ay içinde sonuçlandırır.

(5) İtiraz, karar kesinleşinceye kadar yetki işlemlerini durdurur.”

Bu genel açıklamalar çerçevesinde öncelikle Bakanlık tarafından, dava konusu yetki tespitine esas alınan işçiler ile sendika üyelik kayıtları bakımından yazılan müzekkereye şifreli yanıt verilmesi ve yetki tespitine esas teşkil eden işçi ve sendika üyelerine dair bilgilerin davanın taraflarının erişimine açık olmaması şeklindeki uygulama değerlendirilmelidir.

Anayasa’nın “Hak arama hürriyeti” kenar başlıklı 36. Maddesinin 1. fıkrasına göre; “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin “Adil yargılanma hakkı” kenar başlıklı 6. maddesinin 1. fıkrasına göre; “Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) “Hukuki dinlenilme hakkı” kenar başlıklı 27. maddesi de şu şekildedir:

"(1) Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler.

(2) Bu hak; a) Yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, b) Açıklama ve ispat hakkını, c) Mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini, içerir."

Dairemizin 16.06.2022 tarihli ve 2022/7390 Esas, 2022/7935 Karar sayılı kararında adil yargılanma hakkı ile hukuki dinlenilme hakkının açıklandığı ilgili kısım şöyledir:

"...

9. Gerek Anayasa gerekse AİHS düzenlemelerine uygun olarak 6100 sayılı Kanun’un 27 nci maddesinde düzenlenen “Hukuki dinlenilme hakkı”nın temel unsurları anılan maddede tek tek belirtilmiş, böylece uygulamada bu temel yargısal hak konusundaki tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

10. Bu unsurlardan ilki bilgilenme hakkıdır. Bu çerçevede, öncelikle tarafların gerek yargı organlarınca gerek karşı tarafça yapılan işlemler konusunda bilgilendirilmeleri zorunludur. Kişinin kendisinden habersiz yargılama yapılarak karar verilmesi, kural olarak mümkün değildir. Hak sahibinin kendisi ile ilgili yargılama ve yargılamanın içeriği hakkında tam bir şekilde bilgi sahibi olması sağlanmalıdır. Tarafın bilgi sahibi olmadığı işlemler, belge ve bilgiler yargılamada esas alınamaz. Bilgilenmenin şekli bakımından, hukukî dinlenilme hakkına uygun davranılmalı, ilgilinin bilgilenmesi şeklen değil, gerçek anlamda sağlanmaya çalışılmalıdır.

11. Bu hakkın ikinci unsuru, açıklama ve ispat hakkıdır. Taraflar, yargılamayla ilgili açıklamada bulunma, bu çerçevede iddia ve savunmalarını ileri sürme ve ispat etme hakkına

sahiptirler. Her iki taraf da bu haktan eşit şekilde yararlanır. Bu durum silahların eşitliği ilkesi olarak da ifade edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre silahların eşitliği ilkesi, davanın bir tarafını, diğer taraf karşısında belirli bir dezavantaj içine sokmayacak şartlar altında, her bir tarafın deliller de dâhil olmak üzere, davasını ortaya koymak için makul ve kabul edilebilir olanaklara sahip olması zorunluluğu şeklinde ifade edilmiştir (doktrindeki bir esere atıf).

12. Adil yargılanma hakkının içinde yer alan ve silahların eşitliği ilkesinin tamamlayıcısı diğer bir hak ise, çelişmeli (çekişmeli) yargılama hakkıdır. Çekişmeli yargılama ilkesinin anlamı, bir hukuk ya da ceza davasında tüm taraflara, mahkemenin kararını etkilemek amacıyla ulusal yargının bağımsız bir mensubu tarafından bile olsa gösterilen kanıtlar ve sunulan görüşlerle ilgili bilgiye sahip olma ve bunlarla ilgili görüş bildirebilme hakkının tanınmasıdır (doktrindeki bir esere atıf).

..."

İşçinin sendika üyelik bilgisi, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (6698 sayılı Kanun) 6/1 hükmünde özel nitelikli kişisel veriler arasında yer almaktadır. Aynı maddenin 3. fıkrası gereğince, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasak olup sadece aynı fıkrada belirtilen istisnai hâllerde özel nitelikli kişisel veriler işlenebilir. Bununla birlikte aynı hükme göre "kanunlarda açıkça öngörülmesi" durumunda özel nitelikli kişisel veriler işlenebileceğinden, bu çerçevede değerlendirme yapmak gerekmektedir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (4721 sayılı Kanun) 6. maddesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her birinin, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlü olduğu düzenlenmiştir. 6100 sayılı Kanun'un 190/1 hükmünde de ispat yükünün, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça, iddia edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkaran tarafa ait olduğu ifade edilmiştir.

Belirtmek gerekir ki yetki tespitine itiraz davalarında sendikanın gerekli sayısal çoğunluğu sağlayamadığı itirazı bakımından iddia ve savunmanın ispatının söz konusu olması sebebiyle, 4721 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile 6100 sayılı Kanun'un 190/1 hükümleri dikkate alındığında, işyeri çalışanı işçilere ilişkin sendika üyelik bilgisi kayıtlarının dosyaya ibrazı 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesine aykırılık teşkil etmeyecektir. Aynı şekilde yargılamayı gerçekleştiren mahkemece de uyuşmazlığın çözümü amacıyla sendika üyeliklerine ilişkin kayıtların Bakanlıktan getirtilmesi ve dosya içeriğine dâhil edilmesi 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesine aykırılık teşkil etmez. Öte yandan dosya kapsamına dâhil edilen delillere erişimin engellenmesi, davanın taraflarının ispat hakkına da engel olacağından, adil yargılanma hakkı kapsamında hukuki dinlenilme hakkının da ihlal edildiği anlamına gelir. Bütün bu hususlar yanında 6698 sayılı Kanun'un "İstisnalar" kenar başlıklı 28/1-(d) hükmü gereğince "Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi" durumunda da 6698 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması söz konusu olmayacaktır.

Bu itibarla Mahkemece yetki tespitine esas alınan işçi ve sendika üyelerinin açık kimlik bilgilerini de gösterecek şekilde prosedür dosyasının eksiksiz olarak fiziken dosya kapsamına dâhil edilmesi, tarafların bu bilgilere erişmesi ve bu suretle hukuki dinlenilme hakkı temin edildikten sonra somut ve gerekçeli itirazlar çerçevesinde işin esasının incelenmesi gerekmektedir.

Anılan hususlar gözetilmeksizin eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Bozma sebebine göre sair hususların bu aşamada incelenmesine yer olmadığına,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

05.03.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.